

ОНДРЖЕЙ НЕФ ПОРТЪНСКИЯТ ЕЛИКСИР

Превод от чешки: Ирина Къосева, 1983

chitanka.info

— Бас държа, че не сте чували нищо за портънския еликсир!
Винаги става така.

Щом Едмънд забележи, че скуката подгонва и най-упоритите му клиенти, измъква някоя историйка, разбира се, измислена отначало докрай, но вие сте принудени да я изслушате, макар и само за да се възмутите от безсрамието на тоя дърт лъжец.

Та значи, шапките и шлиферите се върнаха обратно на закачалката като птици в плен, подплашени от нещо, но после накацали пак върху изсъхналото дърво по средата на клетката, и Едмънд започна да разказва.

Тая история я знам от Индра Налеявак, дето сега държи лавка на 815-ия километър от амазонската автострада, а преди беше барман в бара „При еднорога“, щата Айдахо, в научното градче Портън, създадено и финансирано от фонда на военновъздушния флот.

Когато започнало всичко това, Индра бил на бара и някакъв учен тъкмо го питал дали няма в склада програма ФХ-17 за компютър „Хюлит Пакард-180“. Внезапно вратата се отворила и влязъл един мъж. Някакво шесто чувство подсказало на Индра, че започва голям скандал и че е време да си стяга багажа. Мъжът бил облечен съвсем прилично и бил трезвен, но не приличал нито на учен, нито на таен агент, пък в бара „При еднорога“ идвали само такива.

Онзи човек огледал заведението и веднага се запътил към д-р Ричард Хелмс, който седял съвсем сам на една маса, пиел доматен сок и четял списание „Квантов механик“. Непознатият седнал при д-р Хелмс, който му хвърлил възмутен поглед над списанието. Д-р Ричард Хелмс бил един от най-големите мозъци на портънския научноизследователски институт, а през последните шест месеца за него се говорело като за гений, който би трябвало да получи Нобелова награда също като колегата му професор Демартини. Тъй че д-р Хелмс бил бая нафукан господин и не можел да търпи да му додяват на масата. Индра вече бил готов да скочи и да изхвърли натрапника, но изведнъж д-р Хелмс се усмихнал и стиснал ръката на новодошлия като на стар познат. В тоя момент обаче вратата на заведението се отворила широко и вътре се втурнали три ченгета — шефът на службата за

безопасност в Портън и двамата му помощници. Те се насочили към непознатия и шефът го хванал за рамото.

Тогава д-р Ричард Хелмс се изправил и казал:

— Аз съм д-р Ричард Хелмс.

Това трябвало да е знак за всички да си подвият опашките и наистина подействувало и на ченгетата, защото те се вцепенили и шефът им пуснал непознатия.

Ричард Хелмс се огледал наоколо и останал доволен от послушанието на полицаите. Само не си мислете, че Хелмс приличал на холивудски супермен. Той бил плешиво човече с раменца във формата на бутилка, ама не литрова, а на седемстотин грама. Имал много смешен череп, с очебийно остро теме, и понеже носът му бил малък, а ушите — почти незабележими, той наистина доста приличал на бутилка, с тая разлика, че шишетата от седемстотин грама обикновено са зелени, пък лицето на д-р Хелмс имало сив металически цвят.

— Господин докторе — учтиво се обърнал към него шефът на портънските ченгета — този човек се нарича Дейвид Ъпфийлд, репортьор от скандалното списание „Свредел“, и е дошъл тук, в Портън, за да се добере до военните тайни!

Д-р Ричард Хелмс замълчал, за да увеличи напрежението, после казал:

— Познавам господин Ъпфийлд от двадесет и пет години. Бяхме в един курс на Технологическия институт. Тогава Ъпфийлд беше трети по успех, веднага след мен и Оскар Линге, който получи Нобелова награда за физика през 1989 г.! Господинът е мой гост, взимам го под егидата си, а на вас давам една минута да напуснете помещението, в противен случай ще се погрижа да ви направят шеф на патрула за борба с браконьерството на Аляска!

Всички гледали как ченгетата се изнизват навън, само Индра Налейвак наблюдавал новодошлия, заедно с когото се появило и предчувствието за надвиснала беда. И забелязал много добре как непознатият преbledнял и прехапал устни, когато д-р Хелмс на висок глас и пред всички посетители наблегнал на онази подробност, че Ъпфийлд е бил едва трети, едва след Хелмс и Линге!

„Син-зелен е от завист. И защо ли работи в някакво си там хулиганско списание, след като е завършил Технологическия институт и съвсем не е бил на опашката по успех? Сигурно завистта го е заслепила, вързала му е ръцете, тъй че е оглупял напълно и е претърпял крах в своята специалност: Драги мой, спукана ти е

работата! — помислил си Индра Налейвак и бръкнал под тезгяха, където държал скрита бутилка уиски, ако случайно в бара дойдел някой истински пияч. — Бас държа, че скоро ще кацнеш тука на бара и ще обръщаш чашките една след друга.“

Учените глави не пиели нищо друго освен доматен сок, да не би алкохолът да им размъти акъла, и се радвали като малки деца, когато хитрият Индра Налейвак инсталирал в бара няколко компютъра „Хюлит Пакард“ и „Тексас Инструмънтс“, естествено — с брояч, десет хиляди бита информация за един цент.

Ъпфийлд поприказвал малко с Хелмс, а Индра ги наблюдавал изпод око и се чудел кога на новодошлия ще му писне. И наистина — не минали и десет минути и Дейвид Ъпфийлд вече стоял пред бара, изпотен от гняв и завист.

Индра мълчаливо му налял една чаша и Ъпфийлд я гаврътнал без думи, само въздъхнал.

— Някой ден ще се пръсне по шевовете от дуене! Още едно, шефе!

Индра му налял за втори път и прошепнал:

— Мерете си думите, господин Ъпфийлд, д-р Хелмс е важна птица и ръцете му са бая дълги!

— Не почвайте и вие сега!... Не съм го виждал повече от петнадесет години. Изглежда ужасно. Лицето му е като пепелник, пък кратуната му... Не бях забелязал, че има толкова пипонеста глава.

— За последните шест месеца му стана още по-остра — отбелязал Индра Налейвак. — На всички им прави впечатление.

И в този момент той направил грешка. Може би непознатият му станал симпатичен, може би го развълнувало това, че най-после и тук някой пиел уиски, дявол знае какво му станало на Индра, но той нарушил първия закон на занаята: каквото и да става между клиентите, барманът не бива да се бърка.

И той се навел към Ъпфийлд и му казал шепнешком:

— Искате ли да му го върнете? Внимавайте: след малко тук ще влезе един нисък, дебел и плешив човечец. Извикайте му „Здрасти докторе“ и седнете пак при Хелмс. Ще видите как ще откачи!

Ъпфийлд измърморил нещо, не обърнал никакво внимание на бармана, заразказвал пиянски за изпортения си живот, за това, докъде можел да стигне, ако не се бил оставил на тая пъклена завист, и

обръщал уискитата едно след друго, така че всичко можело да се размине, но щръклицата не оставила Индра на мира и щом влязъл оня плешив човечец, барманът бутнал Ъпфийлд и посочил към вратата.

— Какво!... Аха! Как беше?... Здравсти, докторе! — извикал Ъпфийлд и се върнал на масата при Хелмс.

Индра наистина бил пощурял, защото, въоръжен с един парцал, напуснал бара, незабелязано се приближил към Хелмс и Ъпфийлд и като се правел, че бърше празните маси, наострил уши да не пропусне нито дума. И на него той Хелмс му бил дошъл до гуша и сега Индра бил доволен, че някой ще му даде да разбере.

Рибата клъвнала.

Д-р Хелмс стиснал Ъпфийлд за китката и казал:

— Дейв, стари приятелю, познаваш ли д-р Спийк?

Ъпфийлд не бил толкова пиян, че да не забележи промяната в поведението на Хелмс, нещо в главата му просветнало и той продължил да играе тая налудничава игра, за която Индра Налейвак бил подкокоросан от самия сатана.

— Откак се помня.

— А имаш ли влияние над него?

— Само да щракна с пръсти и ще дотича като малко кутре.

— Дейв... Дейв! Застъпи се за мене!

— О'кей. За какво става дума?

— За какво друго освен за еликсира!

— Отдавна не съм го виждал. Какъв е тоя еликсир?

Д-р Хелмс преглътнал на сухо и стиснал устни. Затворил очи и голият му череп повече от всякога заприличал на някаква стоманена бухалка.

— Всичко започна преди две години — казал след малко той. — Изневиделица в института се появиха нови таланти. Ама не новодошли, съвсем не! А стари, най-редови служители от лабораториите посредством пионки. Изведнъж започнаха да бълват идеи. Един, втори... осми, девети. Просто страх да те хване.

— Защо пък страх? Завиждахте ли им?

— Ами?! Ние и завист... Става дума за ритъма на научноизследователската работа! Там няма място за случайности. Талантите се раждат още в люлката, виж мен, например! Но никога в практиката! Най-накрая барманът Индра Налейвак изплю камъчето,

разбира се — срещу много пари. Искате ли да поумнеете, казваше той, обърнете се към д-р Спийк и си купете еликсир.

Като чул това, Индра се намръщил, защото всеки, на когото той казал за еликсира, му се кълнял, че ще мълчи като гроб. Той забелязал, че Ъпфийлд е изтрезнял и е наострил уши. Очевидно в главата му вече се въртял сензационен репортаж за финансираните от държавата научни институти, овладени от допинга на д-р Спийк. В тоя момент Индра не бил на себе си от яд, че не продал на Ъпфийлд тая идея за голяма сума.

— Д-р Спийк беше открил някакво вещество, което подпомага мозъчната дейност — продължил Хелмс. — И по-точно: засилва способността за концентриране. Всъщност на практика умният и глупавият човек имат еднакъв интелект. Разликата е в съсредоточеността. Тъй нареченият ниско интелигентен човек не успява да се заеме с един проблем и мисълта му постоянно се разсейва от странични неща. И освен това той не може да прецени кое е важно и кое е второстепенно, допълнително. Колкото по-висока степен на концентрация успее да постигне човек при мисленето, толкова по-добри са резултатите. Ето такъв беше принципът на еликсира.

— И ти ли го взимаше?

— Нямах нужда от него — отговорил Хелмс. — Аз вече бях далече над средното равнище, ръководех секция. Освен това се оказа, че еликсирът на Спийк има странични въздействия. Хората се изхабяваха бързо, за шест месеца, и някои от тях после падаха до равнището на един идиот. Само че...

— Продължавай!

— Д-р Спийк изнамери еликсир екстра!

— И какво е това?

Хелмс отново затворил очи. Те наподобявали два нита в металическата обшивка на някакъв снаряд.

— Винаги съм бил преди теб, Дейвид. Къде беше тръгнал ти навремето? Вярно, беше трети в курса, обаче между втория и третия имаше разлика от земята до небето.

Ъпфийлд потръпнал и потърсил с очи бармана. Индра бил готов да се нахвърли върху него, ако посегне да удари многоуважавания д-р Хелмс, но за щастие пришълецът се успокоил. Хелмс продължил да говори:

— Само че разликата между мен и Линге беше още по-голяма! Вярно, че в Портън си бях цар, но само можех да мечтая за Нобелова награда! Ти не знаеш какво е това завист, малък, нещастен пигмей! Истинската завист цари само горе, между великите. Затова си помислих, че ще откача, когато един ден при мене дойде д-р Спийк, извади от джоба си някаква ампула и каза „Еликсир екстра. Интересува ли ви? Много е ефикасен, питайте професор Демартини!“

— Демартини! Миналогодишната Нобелова награда... — извикал Ъпфийлд.

— Резултат от еликсир екстра — казал сухо Хелмс. — Демартини откри равидара, революция в областта на радара на абсолютно нов принцип. С равидара зафиксирахме земното ядро, открихме на Луната кратери с останки от извънземна цивилизация, равидарните вълни могат да проникнат на голяма дълбочина в каквато и да е материя...

— Какви бяха страничните въздействия на еликсир екстра? — попитал спокойно Ъпфийлд, загледан в островърхия череп на Хелмс. Точно попадение! Не случайно той е бил трети поред в курса!

— Еликсир екстра създаваше ужасна концентрация на мисълта, Дейвид! Демартини до такава степен се съсредоточи върху проблемите на радара, така се задълба в тях, така се вживя... Че сам започна да излъчва радиовълни, а също и да ги приема. Дейв, Демартини се превърна в най-чувствителния радар на земята.

— Не може да бъде!

— Същото си помислих и аз, като ми казаха за пръв път — отговорил тъжно д-р Хелмс. — Само че след това специалистът по ядрена физика Силвърбърг стана радиоактивен и сега на всеки час трябва да изваждаме от ушните му миди по 10000 вата, иначе получава мигрена. Биологът Мрожевски се размножава чрез делене. А специалистът по отровните газове Клюге... Да не говорим!

Ъпфийлд се огледал наоколо, търсейки д-р Спийк, и го видял опрян на бара и тъпо усмихнат.

— А ти с какво се занимаваш, Дик? — попитал той доктора, вторачвайки поглед в островърхата му глава.

Ученият не го чул.

— Хората на изкуството отдавна познават това състояние. Флобер е казал: „Мадам Бовари — това съм аз.“ Старият белобрад

Толстой е плакал и се е червял от срам, когато с разголени рамене в тоалета на Наташа Ростова е отивал на първия си бал. Хората на изкуството открай време са притежавали способността да се вживяват в своята тема. За нас това беше нещо ново. Дейв, примоли се на д-р Спийк! Моля те като стар приятел. Вече не знам как да му въздействам! Молих бармана, за мен се застъпиха и Демартини, и Мрожевски... Никакъв ефект!

— Какво? Спийк не иска да ти продаде еликсир екстра ли?

— Не е там работата! — извикал отчаяно Хелмс. — Той ми го продаде и резултатът беше блестящ! Само че аз работя в твърде специална област и даже не мога да си помисля за Нобелова награда! Изобщо не се сетих за това, като взех еликсир екстра. Трябва ми Нобеловата награда! Трябва да бъда като Линге и Демартини. Мрожевски също ще я получи. Дейв!... Осигури ми Нобеловата награда! Накарай Спийк да направи нещо с мен, да ме насочи в друга област, нека направи така, че да се съсредоточа върху някакъв друг проблем, за който се дава Нобелова награда, например, средство против рака или пък за вечна младост...

— В каква област работиш?

— Торпеда... Торпеда с дистанционно управление и часовников механизъм. Те са като интелигентни същества. Интелигентни, изобщо не могат да бъдат засечени с никакви прибори, имат титанична взривна сила. Но не мога да отида с тях в Стокхолм, пък не мога да мисля за нищо друго! Виж!

С рязко движение той си събул обувките и чорапите. Между пръстите му имало плавателни ципи. Изправил се, хванал ръката на Ъпфийлд и я поставил върху гръбнака си. Ужасеният журналист напипал нещо като корабен винт.

— Издържам под вода, без да дишам... Кожата ми е толкова твърда, че от нея отскача и най-острият нож, тялото ми се промени и придоби хидромеханична форма. Човече, аз се превърнах в торпедо... Направи така, че да стана нещо друго! Дори и епруветка или пък апарат на Кип!

От очите на д-р Хелмс рухнали сълзи. Ъпфийлд безпомощно махнал на Спийк. Плешивото човече се дотътрило при тях с глупавата си усмивка и приседнало до масата.

— С какво мога... да ви бъда полезен?

Спийк произнасял думите със затруднение, сякаш трябвало да си ги припомня.

— Защо оставяте д-р Хелмс да се измъчва? Защо не му помогнете?

— Да, да... — измънкал Спийк. — Поработих над неговия проблем и ето... Имам една ампула еликсир екстра форте. Една-единствена.

Д-р Хелмс понечил да скочи и да грабне ампулата, само че от рязкото движение корабният винт раздрал панталона му и се заплел в тапицерията на стола. Д-р Спийк тронаво се покатерил на седалката на стола си и се обърнал към всички посетители на бара „При еднорога“.

— Ще ви съобщя една лоша новина, приятели! Аз самият съм жертва на портънския еликсир. Първо аз го изпробвах. И едва с негова помощ успях да измисля еликсир екстра, а сега и еликсир екстра форте. Само че моят час удари и лошите последици се проявиха. С мен е свършено. Това е последната ампула с портънския еликсир, не съм в състояние да създам нищо повече!

В тоя момент Дейвид Ъпфийлд осъзнал, че той също би могъл да повиши духовната си мощ с помощта на портънския еликсир екстра форте. Какво от това, че пръстите му ще се превърнат в клавиши на пишеща машина! Следващата награда Пулицър ще бъде негова!

— Искам я! — извикал той. — Наградата Пулицър ме очаква!

— Тя е моя! — надвикал го Хелмс и яростно се забъхтал в капана, в който бил попаднал. — Вече имам резервация в стокхолмския „Карлтон“!

— Моя ще е! Моя! Моя! — разкрещели се останалите посетители, съборили компютрите „Тексас Инструмънтс“ и „Ай Би Ем“, захвърлили всички калкулатори, речници, списания, разлели по пода доматиен сок и се втурнали напред като буен планински поток. Индра Налейвак се оттеглил зад крепостните стени на бара и отчаяно гледал как в заведението се развихрил ужасен бой и всеки се биел с всеки.

С ампулата в протегнатата си нагоре ръка д-р Спийк приличал на рекламната нимфа на филмовата компания „Кълъмбия“, само че дебела и плешива; той се хилел с идиотската си усмивка и повтарял с равен глас:

— Нищо не разбирам, оглупях съвсем, господа!

Шумотевицата около него била ужасна и понеже всеки се биел с всеки, никой не успял да докопа ампулата.

Посетителите се бяха втренчили в Едмънд. Шапките и шлиферите се бяха умълчали, не звънваше нито една чаша, перките на вентилатора престанаха да се въртят.

— И как свърши всичко? — попита най-старият и най-заслужилият клиент.

— Ъпфийлд изкъртил единия крак на масата и цапнал с него Хелмс по главата. Така обаче се задействувал детонаторът му и се получил такъв взрив, че кръчмата „При еднорога“ излетяла във въздуха, научноизследователският институт просто бил отвян и цяла седмица след това от небето падали компютри и магнитни дискове. Спасил се само Индра Налейвак. Сега държи лавка на строежа на амазонската автострада, на хиляди мили от най-близкия научноизследователски институт.

— А какво стана с ампулата? — обади се някакъв всезнайко със саркастична усмивка. — С оная последна ампула от портънския еликсир екстра форте?

— Индра Налейвак не ми каза нищо за нея — отговори Едмънд с каменна физиономия. — Той си взе поука и вече пази строг бармански

неутралитет. Като разговарях последния път него, ми се закле, че вече никога няма да се вре между клиентите.

Едмънд сложи върху медената облицовка на бара своята специална чаша. Хвана палеца си, завъртя го и се чу мекият шум на отваряне на бутилка. На ръката му се появи дупка, от която Едмънд си наля точно до мярката. После я запуши, вдигна чашата си и каза:

— Наздраве!

Каквото и да е, Едмънд е порядъчен, изключително съсредоточен в работата си барман.

Разказът е публикуван в списание „Космос“, брой 10 от 1983 г.
Преведено от в. „Творба“, бр. 12/1983 г.
Илюстрации: Никифор Русков

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.